

Вальтер Скотт (1771-1832)

Відомий англійський письменник народився в сім'ї адвоката-баронета. Незважаючи на фізичну ваду (правою ногою ледь діставав до землі), був веселим, розумним, мав дуже добру пам'ять. Здобувши юридичну освіту, працював адвокатом, шерифом. До літературної праці ставився як до розваги; перші вірші написав у 33 роки, а романи у 42. В історію літератури В.Скотт увійшов як зачинатель історичного роману.

Основні твори: "Айвенго", "Роб Рой", "Перська красуня", "Квентін Дорвард"

Роман — жанр епічного роду; великий за обсягом, складний за будовою прозовий твір, у якому широко охоплені життєві події, глибоко розкриваються характери багатьох персонажів.

Романи бувають біографічні, автобіографічні, пригодницькі, соціально-побутові, філософські, психологічні, історичні.

Історичний роман — побудований на історичному сюжеті твір, який відтворює у художній формі певну епоху, період історії. В історичному романі історична правда поєднується з правдою художньою, історичний факт — з художнім вимислом, справжні історичні особи — з особами вигаданими.

Особливості романів В.Скотта

- Поєднав історичні факти з художнім вимислом.
- Змалював історичне минуле Шотландії, Англії інших країн Європи.
- Правдиво зобразив побут звичаї, мораль минулих століть
- Головні герої – і історичні постаті і звичайні люди, справжні творці історії.
- Показав вплив історичних подій на долю людей.
- Створив живий і неповторний колорит минулого — "місцевий колорит".
- Зміг передати дух історичної епохи (історизм).

Новаторство роману "Айвенго"

- вперше дія твору віднесена в глибину середньовіччя і відбувається в XII столітті;
- вперше письменник виходить за межі Шотландії, описуючи історичне минуле Англії;
- роман "Айвенго" В.Скотт вважав своїм першим справжнім історичним романом.
- Саме після цього роману про В.Скотта почали говорити: *"Він уміє оживляти події, які покрилися пилом часів"*.

Історична основа роману "Айвенго"

❖ У 1066 р. Вільгельм Норманський, Завойовник висадився зі своїм військом на узбережжі Англії і завдав англосаксам, які проживали на англійській землі з V ст., нищівної поразки у битві при Гастінгсі і захопив усю владу. Переможені сакси втратили кращі землі та маєтки, на вищі посади в державі були призначені нормани.

❖ В Англії почали співіснувати дві мови: *нормано-французька*, якою говорили королівський двір та аристократія, та *саксонська* – місцева. В результаті їх взаємодії виникла нова мова – *сучасна англійська*.

❖ Саксонські землевласники постійно зазнавали утисків з боку норманів. Вони поділялись на дві групи: **танів і франклінів**. **Тани** - багаті землевласники, представники родової саксонської аристократії. **Франкліни** - середні землевласники незначного походження. Нормани називали франклінами всіх, принижуючи тим самим гідність місцевої аристократії.

❖ **Дія роману розгортається у 1194 році**, коли король Англії – Ричард Левове Серце таємно повертається з хрестового походу. У відсутність короля Ричарда, трон посів його молодший брат – принц Джон, який усіляко утискує корінне населення Англії.

Аналіз роману «Айвенго»

Теми твору: розповідь про подвиги Айвенго, Ричарда на тлі ворожнечі норманів і саксів.

Проблеми: боротьба за незалежність, владу, об'єднання країни, кохання, честі, зради, віри, вірності.

Конфлікти: політичний, національний, релігійний.

Ідея твору: пам'ятати і вивчати історичне минуле, намагатися уникнути помилок, які мали серйозний вплив на подальший розвиток країни.

Елементи сюжету роману

1. Зав'язка – зустріч героїв: пріора Еймера, Бріана де Буагільбера, Ісаака, Айвенго, переодягненого пілігримом, в будинку Седріка Сакса

2. Розвиток подій – а) турнір в Ашбі; б) саксонці у полоні норманів у замку Фрон де Бефа; в) штурм замку Фрон де Бефа Локслі (Робін Гуд) та Чорним лицарем (Річард Левине Серце); г) суд над Ревеккою

3. Кульмінація – поєдинок між Айвенго та Буагільбером

4. Розв'язка – смерть Буагільбера, повернення престолу Річарду, одруження Айвенго та Ровени

Система образів.

1. Нормани	2. Саксонці	3. Слуги Седріка	4. Розбійники	5. Євреї
Король Річард, принц Джон, Бріан де Буагільбер, Фрон де Беф, Моріс де Брасі, пріор Еймер	Седрік Сакс, Ательстан, Ровена, Айвенго, Ульріка	Гурт, Вамба	Локслі, Мельник, абат Тук	Ісаак, Ревекка

Характеристика образів

Норманські завойовники

Річард Левове Серце

Реальний Річард I – грубий, підступний, жорстокий утискувач.

"Романний" Річард I: привабливий; добрий; справедливий; сміливий і доблесний; славний лицар.

Принц Джон - хитрий, жорстокий і підступний

Фрон де Беф - норманський лицар, для якого головне - багатство. Вбив власного батька. Катують у замку Ісаака, вимагаючи грошей. Був поранений Річардом і помер у палаючому замку

Моріс де Брасі - норманський лицар, який легко йде на підступні вчинки. Мріючи про багатство, викрадає Ровену, пропонує їй одруження. Чесний - не шкодить пораненому Айвенго. Благородний - відмовився підступно вбити Річарда.

Бріан де Буагільбер - норманський лицар ордену Храму (орден тамплієрів) - войовничий, жорстокий, безсердечний, любить розкоші і владу. Захопивши Ревекку у полон, він не може пробачити її відмови і віддає єврейку під суд. Буагільбер помер від розриву серця під час поєдинку з Айвенго.

Захопивши владу, **нормани** усіляко знущалися над саксами і вимагали величезні податки, принижували їх. Нормани вели легковажний спосіб життя, більшість з них була неосвічена, вміли володіти тільки мечем, жадали багатства і слави різними способами. Більшість з них думала тільки про власні інтереси. В. Скотт хотів показати історичну необхідність централізованої королівської влади, яка мала покласти кінець внутрішньому роздору. Річард I – виразник ідеї роману.

Саксонська знать у романі

Седрік Сакс Ротервудський - патріот Англії, ненавидить норманів, його мрія відновити англійський престол. Тому хоче видати заміж свою вихованку Ровену за Ательстана. Позбавив спадку та вигнав з дому свого сина Айвенго, тому що той пішов у Хрестовий похід з королем-норманом Річардом. Седрік поважає закони гостинності, сміливий, благородний, гордий, запальний. В кінці роману дарує волю свинопасу Гурту, подружився з Річардом та пробачив сина.

Ательстан - нащадок англійських королів. Принадами його життя було смачно поїсти і випити, досхочу виспатися. Тому Ательстан Конінгсбурський, нащадок останнього короля саксонської династії, виглядав завжди сонним, рухи його були повільні і ліниві, і звали його Ательстаном Неповоротким. Під час штурму замку Фрон де Бефа проявляє себе як мужній лицар - вирішивши, що Бріан захопив Ровену, він з палицею кидається на нормана. Важко поранений, він потрапляє до монахів, які прагнуть заволодіти його спадком. Коли Ательстан звільнився, він потрапив на власний похорон. І відмовився від англійського трону, і від Ровени.

Ульріка - знатна саксонка, замком якої заволодів батько Фрон де Бефа і вбив її родичів. Вона помстилася за своє безчестя, образи, смерть рідних. Ульріка підпалила замок і загинула.

Ровена - онука саксонського короля Альфреда Великого, і їй належали великі багатства й землеволодіння; вихованка Седріка Сакса; кохає Айвенго. Потрапивши у полон замку Фрон де Бефа до рук Моріса де Брасі гордо відмовляє Морісу у одруженні; вірна у своєму коханні. Вона красива, знає собі ціну, але не пихата, має почуття власної гідності, вона добра, розумна, вміє себе поводити у товаристві.

Гурт і Вамба

Вамба - блазень Седріка. **Гурт** - свинопас, зброносець Айвенго

Гурт і Вамба ненавидять поневолювачів своєї батьківщини, як можуть, шкодять їм; розмовляють рідною саксонською мовою. Вони підтримують свого господаря Седріка Сакса і допомагають йому відстоювати національну незалежність.

Характеристика Ісаака і Ревекки

В Ісаака та його доньки чесне й добре серце. **Ісаак** віддячує Айвенго за захист від Бріана де Буагільбера — забезпечує рицаря обладунками та конем. Ісаак і Ревекка беруть Айвенго з собою, Ісаак навіть наймає охорону. Ісаак надзвичайно любить свою доньку, відстоює її честь, усіляко старається її врятувати.

Ревекка лікує пораненого Айвенго в домі свого батька. Ревекка покохала Айвенго. Та разом з тим дівчина розуміла, що вони ніколи не будуть разом, адже вони люди різної віри, різних світів. Мужньо веде себе у полоні Бріана у замку Фрон де Бефа. Вона готова покінчити життя самогубством, аби тільки не потрапити до рук Бріана. Ревекка виявляє високу порядність, почуття власної гідності, зневагу до того, хто пропонує їй безчестя та зречення віри предків. Коли її обвинувачують у чаклунстві, вона стійко тримає себе і вірить, що Бог їй дасть захисника. За її турботу і допомогу Айвенго віддячив - він прийшов на виклик Божого суду і переміг Буагільбера. В кінці роману Ревекка покидає Англію.

Ідея віротерпимості у романі

В.Скотт правдиво зобразив зневагу християн-європейців до єврейського народу, до мусульман. Як гуманіст, автор не підтримує приниження одних людей іншими й утверджує право кожного народу та кожної віри на існування. В.Скотт піднімає ідею віротерпимості та закликає до національної толерантності.

Айвенго

- 1. Соціальний стан.** Представник шляхетного роду, син англосакського феодала
- 2. Християнська віра.** Захищав віру серед язичників у Палестині.
- 3. Вірність королю** - супроводжує Річарда Левове Серце у Хрестовий похід
- 4. Участь у турнірах.** І в Палестині, і в Англії показував приклади сміливості.
- 5. Поклоніння дамі серця.** Кохає Ровену, обирає її королевою турніру. Ризикує життям та допомагає Ревеці.
- 6. Ставлення до скривджених.** До людей ставиться шляхетно й гуманно.
- 7. Ставлення до долі народу.** Вболіває за долю своїх співвітчизників
- 8. Айвенго виступає втіленням** честі, порядності, вірності обов'язку та коханій, відданості, доброчинності, шляхетності.

Шляхетний лицар Айвенго

План

- I. Вступ. Зображення у романі В. Скотта «Айвенго» боротьби англо-саксів з норманами в XII ст. та зв'язок цих подій з долею головного героя.
- II. Основна частина. Уїлфред Айвенго – головний герой однойменного роману В.Скотта.
 1. Айвенго — сакс із старовинного роду, пілігрим у замку батька Седріка:
 2. Складна доля Айвенго:
 - а) вигнання із рідного дому;
 - б) участь у III Хрестовому поході;
 - в) неможливість щастя з Ровеною.

3. Айвенго — справжній лицар:

а) служба у короля Річарда I;

б) відстоювання лицарської честі у боях з Буагільбером;

в) шляхетність вчинків (по відношенню до Ісака, лицарів-супротивників);

г) готовність прийти на допомогу;

д) вірність коханій Ровені;

4. Айвенго — захисник Реввеки.

III. Висновки. Уїлфред Айвенго — вірець найкращих лицарських чеснот. Моє ставлення до героя.

"Айвенго" Стислий переказ

Герої роману чітко розмежовані на позитивних та негативних. Позитивно висвітлені автором образи англосаксів (Гурт, Вамба, Локслі, отець Тук) та їхніх вождів (Ательстан, леді Ровена, Седрік, Айвенго). їм протиставлені загарбники-нормани: принц Джон, Бріан де Буагільбер, де Брасі, Фрон де Беф. Винятком є лише образ Річарда Левине Серце. З симпатією, автор змальовує також лихваря-єврея Ісаака та його дочку Ревекку.

Головний герой твору — син саксонського тана Седріка Ротервудського **Уїлфред Айвенго**. Цей юнак супроводжував Річарда I у Третьому Хрестовому поході. *Через те, що Айвенго виступив у похід разом із королем-норманом, Седрік вважав його зрадником, зрікся сина і позбавив його спадку.* Пройшли роки, але Седрік не пробачив сина і не відмовився від своїх планів: *королівський престол передати саксонцю. Англосаксів королівської крові, що по праву можуть успадкувати звільнений від загарбників трон, залишилися лише двоє: Ательстан, людина далека від політичних задумів Седріка, і леді Ровена, його вихованка.* В юні роки леді Ровену і лицаря Айвенго пов'язували ніжні почуття, проте батько їй чути не хотів, щоб його син одружився з особою королівської крові. Такий шлюб переривав династичну гілку королівського роду, якому Седрік хотів повернути престол. Автор вважає це головною причиною його гніву на Айвенго. *Заради своєї високої мрії Седрік-Саксонець міг принести у жертву не тільки щастя сина, а й власне життя.* Шкода, що **Ательстан** (а тільки його Седрік вважав гідним і для престолу і для одруження з леді Ровеною) *був байдужим і до першого, і до другого. Принадами його життя було смачно поїсти і випити, досхочу виспатися. Тому Ательстан Конінгсбурський, нащадок останнього короля саксонської династії, виглядав завжди сонним, рухи його були повільні і ліниві, і звали його Ательстаном Неповоротким.*

Переодягнений пілігримом Айвенго повертається додому. **У маєтку його батька по дорозі на турнір у Ашбі** зупинилися на ночівлю непрошені гості-нормани: лицар Ордену Храму Бріан де Буагільбер, абат Еймер зі зброєносцями та єврей Ісаак. Мужній воїн Айвенго не зізнається рідному батькові, хто він. Він знайшов собі скромне і віддалене від столу місце, за яким старий Седрік приймає гостей. *Тільки одного разу Айвенго втручається в розмову, коли храмовник Бріан де Буагільбер почав вихвалити себе та лицарів Ордену Храму, принижуючи Річарда Левине Серце та його сподвижників. Айвенго*

нагадає Бріану про турнір, який влаштовував Річард після здобуття фортеці Сен-Жан-д'Акр. У турнірі король Річард і п'ятеро його лицарів тричі виїздили на арену і тричі залишали її переможцями, а серед переможених був і Бріан де Буагільбер. Його вибив із сідла зовсім молодий лицар, ім'я якого паломник начебто «забув». З тривогою та душевним неспокоєм леді Ровена чує довгождану звістку про коханого Айвенго - Бріан сам називає його ім'я. Храмовник рішуче заявляє, що він готовий битися з Айвенго і перемогти його в наступному турнірі або будь-коли. «Паломник» обіцяє, що виклик він обов'язково передасть Айвенго, і на підтвердження того, що виклик прийнято, залишає у заклад єдину свою цінну річ — ковчег з частинкою справжнього хреста Господнього. «Не виявивши-ніякої поваги до святої речі, храмовник відстебнув з шиї золотий ланцюг, жбурнув його на стіл», як свій заклад. Вже з самого початку роману автор протиставляє цих двох лицарів. **Змальовуючи храмовника**, письменник підкреслює його любов до розкошів та владність, хоча чернечий орден проповідує бідність та смирення.

На світанку молодий лицар будить єврея Ісаака. Айвенго виводить лихваря з замку, тому що Буагільбер пообіцяв єврея вбити. Таємно вийти з ім допоміг свинопас Гурт. У нагороду Ісаак допомагає Айвенго здобути лицарські обладунки на турнір

Турнір у Ашбі влаштував сам принц Джон. На турнір їде і Седрік з Ровеною, і Ісаак з Ревеккою. Ательстан також має намір прийняти участь у турнірі.

У кожного лицаря був власний герб. Зображення на їхніх щитах були найрізноманітнішими: у барона **Фрон де Бефа** — чорна бича голова. **Бріан де Буагільбер** мав навіть 2 герби на 2-х різних щитах — один із них був гербом рицарів Ордену Храму, до якого належав де Буагільбер — два рицарі, які їхали на одному коні й символізували бідність і покору, а на іншому щиті — ворон, що тримає в кігтях череп.

Перший день турніру. На виклик п'ятеро лицарів, серед яких були Бріан де Буагільбер і Фрон де Беф, з'явилося п'ять лицарів-англосаксів. Вони вдарили тупими кінцями списів у щити суперників. Без особливих зусиль нормани один за одним перемагали. Та ось на арену виїхав лицар, на щиті якого був зображений дуб, вирваний з корінням, і напис іспанською мовою «Дездішадо», що значило «Позбавлений спадку». Гострим кінцем свого списа він вдарив у щит Бріана де Буагільбера, викликаючи тим самим лицаря на смертний бій. Лицар Позбавлений Спадку одержав перемогу над Бріаном (він не вбив Буагільбера, двобій був зупинений). Після цього Дездішадо викликав на бій решту лицарів-норманів і переміг їх. Тепер мужній лицар мав назвати Королеву кохання і краси. Він обрав леді Ровену.

Вечері до шатра Лицаря Позбавленого Спадку (Айвенго) прийшли зброєносці переможених ним лицарів і привели коней, на яких лежали обладунки їх господарів. За лицарськими правилами вони належали йому. З усіма лицарями Айвенго повівся великодушно: він не взяв трофеїв, а дозволив їх викупити за незначну суму. Зброєносцю ж Бріана де Буагільбера він сказав: «Від вашого господаря я не прийму ні обладунків, ні викупу». Він пояснив тим, що їх бій ще не закінчено, оскільки вважає Бріана своїм смертельним ворогом. А викуп молодий лицар використав, щоб чесно розрахуватися з Ісааком.

Правила другого дня турніру: загін з п'ятдесяти лицарів виступить проти другої півсотні. Очолять ці загони двоє найкращих лицарів попереднього дня турніру: Дездішадо та Бріан де Буагільбер. Перевага під час бою була не на боці загону Дездішадо. У цей час на допомогу Дездішадо кинувся лицар з його загону у чорному обладунку - Чорний Лицар. Після турніру постало питання про визначення кращого бійця другого дня турніру. Всупереч загальній думці принц наполягав на кандидатурі Чорного Лицаря, без якого партія Дездішадо, без сумніву, потерпіла б поразку. Але, на подив всіх присутніх, Чорний Лицар щез. **Принцу Джону знову довелося визнати кращим лицарем Дездішадо**, який так і не відкрив своє справжнє ім'я. Він підійшов до почесного трону, де сиділа леді Ровена, хитаючись та втрачаючи сили. *Маршали турніру поставили його на коліно перед троном, і, скориставшись його слабкості, зняли з нього шолом. Леді Ровена побачила біде і закривавлене обличчя коханого Айвенго.* Вона поклала на схилену перед нею голову вінець переможця і сказала тремтячим голосом: «Ніколи ще вінець лицарства не належав більш достойному переможцю». Лицар вклонився, поцілував їй руку і несподівано впав до її ніг. Маршали поспішили розстібнути його панцир і побачили небезпечну рану, що була нанесена ударом списа. Ревекка забирає лицаря та лікує його рани.

Третій день турніру. Турнір закінчився змаганням стрільців з лука, де отримав блискучу перемогу і показав неперевершену майстерність нікому не відомий **йомен Локслі**.

Після турніру Седрік, Ровена, Ательстан повертаються додому через ліс. З ними — Ісак та Ревекка. За євреєм несуть ноші, де лежить поранений лицар. А це і є Айвенго, але ні Седрік, ні Ровена про це не знають. В лісі всіх узяли в полон розбійники. Залишився тільки один слуга, блазень Вамба, який розповів Гурту, зброєносною Айвенго, що сталося. **Полонених повезли до замку Фрон де Бефа.** Гурт знайшов у лісі "лісових" людей Локслі та Чорного Лицаря, який приєднався до них.

Леді Ровену розлучили з лордом та почтом. Не розбійники полонили їх, а Фрон де Беф, де Брасі та ворог Айвенго — Бріан. До кімнати Ровени заходить де Брасі. Він пропонує Ровені руку та серце. Вона відмовляється. Де Брасі каже, що від неї залежить доля Седріка та його сина Уїлфріда. Це Айвенго несли в лісі на ношах. Зараз він у замку. Якщо Ровена не вийде заміж за де Брасі, вб'ють і сина, і батька.

Ревекку теж зачинили в окремій кімнаті у вежі. Єврейка, вона не може сподіватися на чемне відношення. Ульріка - стара саксонка, що мешкала в тій кімнаті, каже, що вона колись була хазайкою цього замку, але стала жертвою насильства. На Ревекку, певне, чекає те саме. Бріан приходить до Ревекки. Він вимагає, щоб вона стала його коханкою. Але Ревекка погрожує самогубством — вона викинеться з вікна вежі та розіб'ється об камені.

Звук сурми скликає усіх мешканців замку. Їм надіслали листа, де вимагали відпустити всіх полонених, у противному разі погрожували взяти замок штурмом. Переодягнувшись монахом, у замок пробирається блазень Вамба — нібито для того щоб відпустити гріхи всім полоненим та помолитися за них. Він віддає Седрікові свій плащ, щоб той міг покинути замок. Седрік погоджується, бо сподівається врятувати друзів. В замку його перестріла Ульріка. Жінка впізнає

Седріка і розкаже йому, як уся її родина була винищена. Вона, грішна, залишилася живою та вдалася до помсти. Вона, тоді ще приваблива, зробила все, щоб посварити батька з сином. Син Фрон де Беф убив батька та одержав від жінки гріховну нагороду. Седрік нарешті йде до виходу.

Ревекка лікує пораненого Айвенго. Ніжні почуття бентежать серце єврейки. Але лицар думає тільки про леді Ровену.

Господарі замку дізналися, що замість Седріка у полоні знаходиться його блазень. Вони погрожують йому страшними тортурами, той за звичкою жартує — навіть перед смертю. Але стратити його не встигли.

"Лісові" люди Локслі, Чорний Лицар, Седрік пішли штурмувати замок і одержали перемогу. Допомогла їм Ульріка, що підпалила замок. Фрон де Беф загинув у полум'ї.

Бріан викрадає Ревекку. Ательстану здалося, що Бріан викрав леді Ровену. Він кинувся на допомогу, та від удару мечем упав на землю.

Де Брасі здався у полон Чорному Лицареві. Той прошепотів норману на вухо своє ім'я, і де Брасі вислухав його з величезною повагою.

Айвенго мало не загинув, але у цю критичну мить йому прийшов на допомогу *Чорний Лицар*, який підхопив його на руки, як дитину виніс із полум'я. Юнак був у захваті від того, як бився Чорний Лицар. На таку звиягу був спроможний тільки один воїн з усіх, яких він знав — король Річард Левине Серце. Уїлфред, маючи перед собою такий прекрасний приклад честі мужності і звияги, роздумує про значення лицарства: *Лицарський дух відрізняє уславленого воїна від мужляя і дикуна, він навчає нас цінувати життя нижче від честі і брати гору над втратами, збитками, трудом і стражданнями, не боятися нічого, крім ганьби... Лицарство!.. Воно є джерелом найчистіших і найшляхетніших почуттів, опорою для гноблених, захистом для скривджених, твердинею проти тиранства! Без нього дворянська честь була б пустопорожніми балачками. І сама воля знаходить найкращих покровителів у лицарських списках і мечях!»* Але для всіх і далі залишалося загадкою — хто ховається під іменем Чорний Лицар або Лицар Висячого Замка (за емблемою, що прикрашала його щит).

Після перемоги Седрік подарував волю свинопасові Гурту і попрощався з Чорним Лицарем, пообіцявши йому дружбу до кінця своїх днів і нагороду, яку той сам побажає.

Змучений та нещасний Ісаак з'ясував, що Бріан де Буагільбер переховує свою бранку Ревекку в монастирі ордена Святого Храму. Її звинувачують у чаклунстві. Це за те, що вона знається на лікарській справі і багатьох урятувала від смерті східним бальзамом. Ревекка відповідає дуже гідно, вона не клянеться та не плаче. Хтось сунув дівчині у долоню папірець: «Проси захисника!»

Був у ті часи такий закон: суперечку міг розв'язати двобій. Якщо знайдеться той, хто візьметься захищати Ревекку, та якщо він переможе, вважатиметься, що це сталося по волі Бога і вона невинна.

Ревекка посилає записку до Айвенго. Він ще нездужає, але поспішає на допомогу та одержує блискавичну перемогу над Бріаном. Той помирає від серцевого нападу, коли Айвенго вже підняв кинджал для рішучого удару. Так власні пристрасті звели Бріана у могилу. Ревекку відпустили. Річард Левине

Серце збирає військо, щоб знову зайняти королівський трон. Війна та політика не заважають йому замовити перед Седріком слівце за Ровену та Уїлфреда. Королю Седрік не може відмовити, але каже, що леді повинна носити жалобу по загиблomu нареченому. У ту ж мить з'являється сам «загиблий наречений» — Ательстан. Він не загинув, а знепритомнів. Монахи намагалися затримати його, але він повернувся до друзів. Шляхетний Ательстан охоче поступається шлюбом з Ровеною, бо він знає, кому належить її серце. Айвенго одружився з Ровеною. Після цього до Ровени прийшла Ревекка, котра повідомила Ровені, що виїздить із Англії назавжди. Єврейка лишила своїй щасливій суперниці вправлену в срібло скриньку з надзвичайно дорогим діамантовим намистом та такими ж сережками. Ревекка розповіла, що хоче присвятити все своє життя людським справам, лікуючи хворих, годуючи голодних та втішаючи нещасливих. Коли Ровена розповіла своєму чоловікові про ці відвідини та розмову з Ревеккою, Айвенго глибоко замислився. Видно, й на нього це справило неабияке враження. Він довго й щасливо жив із Ровеною, проте часто пригадував Ребеччину вроду та величню її душу,— може, частіше, ніж того хотілося Ровені. Айвенго багато років віддано служив своєму королю Річарду, поки той не помер.